

Dr. Ion Rebeca

Judecător la Curtea de Apel Pitești

Legea pensiilor comentată și adnotată

**Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice și
Legea nr. 127/2019 privind sistemul public de pensii
Prezentare comparativă**

Editura
Hamangiu
2019

Art. 48.^[1] Abrogat.

Art. 49. [Perioade asimilate stagiului de cotizare]

(1) În sistemul public de pensii se asimilează stagiului de cotizare și perioadele necontributive, denumite în continuare perioade asimilate, în care asiguratul:

- a) a beneficiat de pensie de invaliditate;
- b) a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora cu diplomă;
- c) a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat;
- d) a beneficiat, în perioada 1 aprilie 2001-1 ianuarie 2006 de indemnizații de asigurări sociale, acordate potrivit legii;
- e) a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2005, de concediu pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accident de muncă și boli profesionale;
- f) a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2006, de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, de până la 3 ani;

g)^[2] *Abrogată.*

(2) Asigurații care au absolvit mai multe instituții de învățământ superior, conform prevederilor alin. (1) lit. b), beneficiază de asimilarea, ca stagiu de cotizare, a unei singure perioade de studii, la alegere.

(3) Persoanele prevăzute la alin. (1) beneficiază de perioadele asimilate dacă în aceste perioade nu au realizat stagii de cotizare în condițiile prezentei legi.

(4) Perioadele asimilate prevăzute la alin. (1) se valorifică pentru obținerea prestațiilor de asigurări sociale în condițiile prevăzute de prezenta lege.

^[1] Abrogat prin art. I pct. 53 din O.U.G. nr. 103/2017.

^[2] Abrogată prin art. I pct. 54 din O.U.G. nr. 103/2017.

Legea nr. 127/2019:

Art. 14. (1) În sistemul public de pensii sunt considerate perioade asimilate acele perioade în care asiguratul:

- a) a beneficiat de pensie de invaliditate;
- b) a urmat cursurile de zi sau, după caz, cu frecvență ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, ori a unui ciclu de studii universitare, cu condiția absolvirii acestora/acestui cu diplomă, diplomă de licență, diplomă de master sau diploma de doctor, după caz;
- c) a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat;
- d) a beneficiat, în perioada 1 aprilie 2001-1 ianuarie 2006, de indemnizații de asigurări sociale, acordate potrivit legii;
- e) a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2005, de concediu pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accident de muncă și boli profesionale;
- f) a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2006, de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, de până la 7 ani;

(...)

h) a realizat perioade necontributive care au constituit vechime în muncă în baza legislației în vigoare până la data de 1 aprilie 2001.

(2) Asigurații care au absolvit mai multe instituții de învățământ superior, sau, după caz, mai multe cicluri de studii universitare de același nivel conform prevederilor alin. (1) lit. b) beneficiază de asimilarea, ca stagiul de cotizare, a unei singure perioade de studii de același nivel, la alegere.

(3) Perioadele prevăzute la alin. (1) se valorifică numai în situația în care aceste perioade nu se suprapun cu stagii de cotizare realizate în condițiile prezentei legi.

(4) Perioadele asimilate prevăzute la alin. (1) se valorifică pentru obținerea unei categorii de pensie în condițiile prevăzute de prezenta lege.

COMENTARII

1. Aspecte generale. Stagiul de cotizare, de regulă, este perioada de timp în care se datorează contribuții de asigurări sociale fie în baza legii, fie în baza contractului de asigurare, motiv pentru care în sistemul public de pensii mai este definit și prin sintagma „perioadă contributivă” pen-

tru a se face distincție de „perioada necontributivă” asimilată stagiului de cotizare în favoarea persoanelor care se află într-una dintre situațiile expres și limitativ prevăzute de lege.

2. Pensia de invaliditate. Potrivit art. 49 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 263/2010, se asimilează stagiului de cotizare perioada în care persoana a beneficiat de pensie de invaliditate. Față de dispozițiile art. 49 alin. (3) din Legea nr. 263/2010, care limitează beneficiul stagiilor asimilate la persoanele care nu au realizat venituri din care să fie plătite contribuțiile de asigurări sociale, se pune în discuție situația persoanelor care beneficiază de pensie de invaliditate gradul III și care pot să cumuleze pensia cu venituri din activități independente.

În lipsa unei referiri exprese la gradul de invaliditate, putem spune că de acest drept beneficiază și pensionarii înscriși la pensie de invaliditate gradul III care au cumulat pensia cu veniturile realizate din activități dependente, astfel că acesta este singurul caz din reglementarea actuală când pentru stabilirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă se are în vedere atât perioada asimilată stagiului de cotizare, cât și stagiul de cotizare realizat pentru plata contribuțiilor sociale.

Gradul III de invaliditate presupune pierderea a cel puțin jumătate din capacitatea de muncă a persoanei, aceasta putând să presteze o activitate profesională pe durata unui program de lucru ce nu trebuie să depășească patru ore. Veniturile realizate de către persoana care beneficiază de pensie de invaliditate gradul III fac parte din categoria acelorora pentru care asigurarea în sistemul public de pensii este obligatorie.

La o primă analiză, față de dispozițiile art. 49 alin. (3) din Legea nr. 263/2010, persoana care a beneficiat de pensie de invaliditate, dar a realizat și venituri din activități independente, nu poate să beneficieze și de stagiile de cotizare asimilate, în acest sens fiind pronunțate soluții și în jurisprudență.

Fiind vorba de o pensie de invaliditate stabilită potrivit legislației anterioare, Legea nr. 19/2000, operează schimbarea gradului de invaliditate gradul III în gradul II, fiind astfel incidente dispozițiile art. 132 lit. d) din H.G. nr. 257/2011, și nu dispozițiile art. 62 alin. (1) lit. d) din H.G. nr. 257/2011 care reglementează la situația în care dreptul la pensie al asiguratului s-a deschis după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010.

Așadar, cu data de 1 februarie 2016, operând o schimbare a gradului de invaliditate, sunt incidente dispozițiile art. 132 alin. (2) din H.G. nr. 257/2011

care prevăd că în situația schimbării gradului de invaliditate după intrarea în vigoare a legii, pentru o pensie stabilită pe baza legislației anterioare, stagiile asimilate prevăzute la art. 49 alin. (1) lit. a) din lege, realizate după pensionare și neluate în calcul la ultima schimbare de grad, nu se valorifică.

*(C.A. Craiova, s. I civ., dec. nr. 3000 din 2 iunie 2016,
<http://rolii.ro>)*

Atât sub imperiul Legii nr. 19/2000, cât și al Legii nr. 263/2010, în sistemul public de pensii se asimilează stagiului de cotizare și perioadele necontributive, denumite perioade asimilate, în care asiguratul a beneficiat de pensie de invaliditate, astfel încât în mod corect prima instanță a luat în calcul la stabilirea pensiei și perioada în care reclamanta a beneficiat de pensie pentru pierderea capacității de muncă, neputând fi reținută o justificare obiectivă pentru diferența de tratament aplicată unor persoane aflate în situații similare.

*(C.A. Oradea, s. I civ., dec. nr. 745 din 5 octombrie 2015,
<http://rolii.ro>)*

Prin reglementarea perioadei asimilate cu stagiul de cotizare s-a urmărit acordarea unui beneficiu unor categorii de persoane aflate într-o situație deosebită care le împiedică să realizeze venituri în condiții de muncă obișnuite.

Dispoziția prevăzută în favoarea unei categorii de persoane care din cauza capacității de muncă nu au putut să realizeze stagiul minim de cotizare ar fi reală și efectivă numai dacă ar recunoaște dreptul persoanei să opteze fie pentru perioada reprezentând stagiul de cotizare cel mai avantajos, fie pentru adăugarea stagiului asimilat la stagiul corespunzător perioadei de plată a contribuțiilor de asigurări sociale.

Dispozițiile art. 49 alin. (3) din Legea nr. 263/2010 sunt aplicabile numai la data deschiderii inițiale a dreptului la pensie, nu și în cazul transformării pensiei de invaliditate în pensie pentru limită de vârstă.

Posibilitatea adăugării la perioada asimilată și a stagiilor de cotizare realizate ulterior a fost apreciată de către Înalta Curte de Casație și Justiție la dezlegarea unor chestiuni de drept în legătură cu pensia anticipată parțială, argumentele cumulării celor două stagii fiind valabile și în situația pe care o analizăm.

Soluția cumulării perioadei asimilate cu stagiul de cotizare realizat în perioada pensiei de invaliditate gradul III este judicioasă, pentru că pensia de invaliditate se transformă în pensie pentru limită de vârstă, iar

la calculul dreptului trebuie să se țină cont de toate stagiile de cotizare inclusiv de acelea recunoscute de către legiuitor ca un beneficiu de care titularul nu mai poate fi lipsit.

A proceda altfel, respectiv a ține cont numai de stagii de cotizare realizat în perioada pensiei de invaliditate, presupune a crea persoanei un prejudiciu, baza de calcul al contribuției de asigurări sociale reprezentând-o venitul brut corespunzător unui program de lucru care nu poate să depășească patru ore. Într-o asemenea situație, quantumul dreptului la pensia pentru limită de vârstă ar fi mai mic decât în cazul în care se ține cont de perioada asimilată, stagiul de cotizare fiind calculat în raport de venitul minim pe economie situație contrară voinței legiuitorului de a procura persoanei un beneficiu, și nu de a-i cauza o pagubă.

În sistemul public de pensii, pot cumula pensia cu venituri provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie, în condițiile legii, următoarele categorii de pensionari: pensionarii pentru limită de vârstă; nevăzătorii; pensionarii de invaliditate gradul III, precum și copiii, pensionari de urmaș, încadrați în gradul III de invaliditate; copiii, pensionari de urmaș, prevăzuți la art. 84 lit. a) și b).

Rezultă că pentru celelalte categorii de pensionari este interzis cumulul pensiei cu venituri provenite din situații pentru care asigurarea este obligatorie, în condițiile legii.

Or, persoanele încadrate la art. 6 alin. (1) pct. IV din Legea nr. 263/2010 sunt asigurate obligatoriu, prin efectul legii, dacă realizează, în mod exclusiv, un venit brut pe an calendaristic echivalent cu cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat.

Potrivit celor mai sus indicate, intimata-reclamantă nu a realizat în anii 2013 și 2014 plafonul impus de dispoziția din legea privind sistemul unitar de pensii, respectiv cel puțin de 4 ori câștigul salarial mediu brut utilizat la fundamentarea bugetului asigurărilor sociale de stat, pentru a se afla în situația de a fi asigurată obligatoriu (dispoziție abrogată – *n.n.*).

*(C.A. Suceava, s. I civ., dec. nr. 654 din 29 iunie 2016,
în Revista de Drept Social nr. 4/2016, p. 48-51)*

► Art. 32 din Normele de aplicare: Perioadele necontributive prevăzute la art. 49 din lege reprezintă perioade asimilate stagiului de cotizare.

1. Din interpretarea art. 49 alin. (4) din Legea nr. 263/2010 rezultă că perioadele asimilate se valorifică doar pentru obținerea prestațiilor de

asigurări sociale, ceea ce înseamnă că perioadele asimilate nu se iau în considerare atunci când se analizează stagiul complet de cotizare pentru a se stabili aplicabilitatea art. 79 alin. (1) lit. c) din lege, acest stagiul complet de cotizare fiind în cazul reclamantului de 35 de ani.

Din probatoriul administrat în cauză rezultă că reclamantul are doar un stagiul de cotizare de 27 de ani, 7 luni și 19 zile. Nefiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 79 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 263/2010, în mod corect reclamantul a fost supus revizuirii medicale.

În ceea ce privește netemeinicia schimbării gradului de invaliditate din gradul II în gradul III, reclamantul nu a administrat probe. Atât comisia inițială, cât și comisia de contestații a stabilit, în urma examenului clinic și al actelor medicale depuse la dosarul medical, gradul III de invaliditate, grad ce nu poate fi cenzurat de instanța de judecată.

2. Drepturile de pensie ale reclamantului au fost diminuate ca urmare a modificării gradului de invaliditate. Decizia a fost emisă ca o consecință a modificării gradului de invaliditate din gradul II în gradul III, celelalte date fiind preluate din dosarul inițial de pensie. Reclamantul nu a contestat deciziile anterioare de pensie și nici nu a investit casa de pensii cu o cerere de recalculare a pensiei în raport de alte venituri realizate și nementionate în carnetul de muncă, astfel că, în mod corect, prima instanță a respins pretențiile de recalculare a pensiei în raport de principiul contributivității.

*(C.A. Timișoara, s. lit. de mun. și asig. soc.,
dec. civ. nr. 450 din 7 aprilie 2016, portal.just.ro)*

3. Perioada studiilor universitare se consideră perioadă asimilată stagiului de cotizare numai dacă persoana a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar organizat potrivit legii pe durata normală de studii cu condiția absolvirii acestora cu diplomă.

Nu este îndeplinită condiția privind forma de zi a învățământului superior pentru a fi valorificată perioada studiilor superioare la pensie. Condiția formei de zi de cursurilor de învățământ, impusă de legiuitor nu constituie o discriminare.

Pe de altă parte, discriminarea constă în aplicarea de tratamente diferențiate unor situații analoge sau comparabile, iar, pe de altă parte, potrivit art. 49 alin. (3) din Legea nr. 263/2010, persoanele beneficiază de perioadele asimilate dacă în aceste perioade nu au realizat stagii de cotizare în condițiile legii.

Legiuitorul a asimilat, așadar, stagiului de cotizare, doar situațiile expres, reglementate, la art. 49 alin. (1) și care nu se suprapune cu perioada în care nu s-au realizat stagii de cotizare în condițiile legii.

Astfel, în perioada cât a urmat cursurile învățământului superior, a avut calitatea de cadru militar activ, realizând astfel stagii de cotizare în condițiile legii, ceea ce potrivit art. 49 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, exclude posibilitatea valorificării la pensie a perioadei cât a urmat cursurile în învățământului superior, în forma fără frecvență.

*(C.A. București, s. a-VII-a confl. mun. și asig. soc.,
dec. nr. 1113 din 3 martie 2016, <http://rolii.ro>)*

Întreruperea cursurilor universitare urmare a măsurii exmatriculării dispusă din motive politice de dictatură după instaurarea regimului politic de la 6 martie 1945, deși este un motiv care a creat o imposibilitate obiectivă pentru persoana în cauză să continue studiile, nu poate să fie avut vedere pentru îndeplinirea condițiilor prevăzute asimilării stagiului de cotizare în acest sens, ci în sensul considerării vechimii în muncă stabilite în condițiile Decretului-lege nr. 118/1990.

Dacă s-ar adopta o altă soluție, aceea a aprecierii perioadei în care persoana a fost împiedicată în mod abuziv să-și continue studiile, ca perioadă echivalentă studiilor universitare în sensul art. 49 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010, ar însemna o recunoaștere a absolvirii formei de învățământ, contrar normelor de reglementare a învățământului universitar care impune condiția absolvirii numai după eliberarea diplomei.

Potrivit art. 11 din Decretul-lege nr. 118/1990, persoanele care fac dovada, printr-o hotărâre judecătorească de constatare, că nu au putut să-și exercite profesia sau, după caz, ocupația pe perioada în care au fost persecutate sau urmărite din motive politice beneficiază de vechime în muncă pe perioada în care s-au aflat în această situație.

Și persoana exmatriculată de la o instituție de învățământ universitar din motive politice poate să solicite să-i fie recunoscută vechimea în muncă, perioada cât a durat efectul măsurii politice echivalând cu perioada studiilor universitare de durată normală prevăzută de legea de organizare a învățământului universitar. Prin sintagma „ocupație”, se poate înțelege și ocupația persoanei pentru desăvârșirea studiilor universitare, legiuitorul folosind-o distinct de sintagma profesie ceea ce presupune că s-au avut în vedere atât persoanele angajate în exercitare profesiei, cât și persoanele aflate în cursul pregătirii profesionale,

perioadă cuprinsă în noțiunea cu un conținut mai larg, aceea de ocupație.

► Art. 131 din Normele de aplicare: (1) În cazul persoanelor care au urmat cursurile de zi ale unor instituții de învățământ superior, dovada absolvirii cursurilor de zi și a duratei normale a studiilor se face cu diploma însoțită de foaia matricolă sau adeverință din care să rezulte forma de învățământ, durata normală și perioada studiilor.

(2) În cazul persoanelor care au urmat cursurile de zi ale unor instituții de învățământ superior în străinătate, documentele doveditoare se prezintă traduse și legalizate.

(3) În situația persoanelor care pot dovedi, prin acte, imposibilitatea obținerii documentelor care atestă forma de învățământ și durata studiilor, valorificarea perioadelor respective se face în baza declarației pe propria răspundere.

(4) În cazul persoanelor înscrise la pensie anterior datei de 1 aprilie 2001, ale căror drepturi de pensie au fost recalculate în baza Legii nr. 276/2004 pentru completarea art. 169 din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, prin valorificarea perioadei în care au urmat cursuri de zi ale unor instituții de învățământ superior, pentru dovedirea duratei normale a studiilor și a formei de învățământ rămân valabile declarațiile date pe propria răspundere.

4. Incapacitatea temporară de muncă. Într-o imposibilitate obiectivă de a realiza venituri pentru plata contribuțiilor sociale la bugetul de asigurări se află și persoana aflată în concediu medical pentru incapacitate temporară de muncă, urmare a unui accident de muncă și a bolilor profesionale. Pentru ca perioada de concediu medical să fie asimilată stagiului de cotizare se impune ca incapacitatea temporară de muncă să fie cauzată de un accident de muncă sau de o boală profesională, și nu din alte cauze, data apariției sale fiind după 1 ianuarie 2005, față de caracterul excepțional al motivului de asimilare a perioadei contributive.

Accidentul de muncă este definit în art. 5 din Legea nr. 319/2006 privind securitatea și sănătatea în muncă^[1] ca „o vătămare violentă a organismului, precum și intoxicația acută profesională, care au loc în timpul procesului de muncă sau în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu

^[1] M. Of. nr. 646 din 26 iulie 2006.

și care provoacă incapacitate temporară de muncă de cel puțin 3 zile calendaristice, invaliditate ori deces” [lit. g)], iar boala profesională este definită ca „afecțiunea care se produce ca urmare a exercitării unei meserii sau profesii, cauzată de agenți nocivi fizici, chimici ori biologici caracteristici locului de muncă, precum și de suprasolicitarea diferitelor organe sau sisteme ale organismului, în procesul de muncă” [lit. h)].

Incapacitatea temporară de muncă cauzată în alte condiții decât acelea pentru care se poate reține existența unui accident de muncă sau boală profesională în sensul definit de lege nu reprezintă cauză de asimilare a stagiului de cotizare.

NOTĂ: În noua reglementare sunt aduse mai multe *clarificări situațiilor asimilate stagiului de cotizare*, cum este cazul persoanelor care au urmat cursurile de zi sau cu frecvență ale învățământului universitar, cu condiția absolvirii cu diplomă. Sunt astfel asimilate stagiului de cotizare perioada absolvirii cu diplomă a cursurilor de masterat sau doctorat.

Este asimilată stagiului de cotizare vechimea în muncă recunoscută persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată începând cu data de 6 martie 1945, persoanelor deportate în străinătate sau constituite prizonierat potrivit art. 1 din Decretul-lege nr. 118/1990.

Reglementarea cuprinsă în art. 17 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 263/2010 și art. 14 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 127/2019 este diferită în ceea ce privește modul de apreciere a drepturilor recunoscute în favoarea unor persoane în condițiile Decretului-lege nr. 118/1990 în sistemul public de pensii. În actuala reglementare, perioada de persecutare din motive politice la care au fost supuse persoanele de către regimul comunist constituie vechime în muncă, respectiv stagiul de cotizare în sistemul public de pensii. În viitoarea reglementare însă, deși perioada respectivă constituie vechime în muncă este considerată perioadă asimilată stagiului de cotizare.

Specific perioadei necontributive este neplata contribuției la bugetul de asigurări sociale, indiferent dacă această perioadă constituie sau nu vechime în muncă, deși în majoritatea cazurilor perioadele respective sunt considerate și vechime în muncă. Apreciem că această reglementare se încadrează în excepția de la regula plății contribuțiilor de asigurări sociale, motiv pentru care perioada în cauză nu putea fi apreciată

decât una necontributivă, o astfel de reglementare nefiind de natură să afecteze dreptul de asigurări sociale.

Același regim juridic îl au și perioadele necontributive care au constituit vechime în muncă potrivit legislației anterioare datei de 1 aprilie 2001, cu titlu de exemplu, perioadele suplimentare acordate unor categorii de persoane pentru condițiile în care și-au desfășurat activitatea în grupele I și II de muncă.

Potrivit art. 14 alin. (1) lit. f) din Legea nr. 127/2019, a fost extinsă perioada necontributivă în care persoana a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2006, de concediu de creștere a copilului cu handicap de la 3 la 7 ani, în acord cu principiul susținerii familiei pentru creșterea copiilor cu astfel de probleme. Prevederea este aplicabilă numai persoanelor care au beneficiat de concediu de creștere a copilului cu handicap de până la 7 ani, începând cu data de 1 ianuarie 2006.

Legiuitorul a avut în vedere această dată, pentru că în cazul persoanelor care au beneficiat de concediu pentru creșterea copilului în perioada 1 aprilie 2001-1 ianuarie 2006, la calculul punctajului anual se are în vedere indemnizația acordată în acea perioadă asimilată stagiului de cotizare, potrivit art. 18 alin. (1) și (4) din O.U.G. nr. 148/2005 privind susținerea copilului în vederea creșterii copilului.